

בס"ד. שיחת ש"פ חיי שרה, מבה"ח כסלו, ה'תשט"ו.

בלתי מוגה

א. (כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן ניגון השייך לחודש כסלו ("א' כסלו־דיקן ניגון"), ואח"כ אמר):¹

ברכת החודש בשבת מברכים החודש — אינו ענין של קידוש החודש,

— ומה גם שבזמן הזה לא שייך כללות הענין דקידוש החודש, לא ע"פ הראי', וגם לא ע"פ החשבון,

[ולהעיר, שגם בזמן שהיו מקדשים ע"פ הראי' היו בית־דין מחשבין בחשבונות עד שידעו אם אפשר שיראה הירח, ורק לאחרי כן היו מקבלים את העדים (כמבואר ברמב"ם²). וב' סברות בזה: (א) קבלת העדות דראיית הלבנה פועלת קדושה נוספת, (ב) העיקר הוא קבלת העדות, והחשבון שב"ד מחשבים אינו אלא כדי לידע שזוהי עדות אמת³],

שהרי קידוש החודש תלוי בכמה תנאים — ב"ד סמוכים, ובארץ ישראל דוקא (כמבואר ברמב"ם⁴) — שאינם בזמן הזה. ואילו סדר קביעות החדשים בזמן הזה נעשתה מכבר ע"י הלל (נכדו של הלל הזקן) שחישב החשבונות וקידש כל החדשים עד שיבוא מורה צדק⁵ —

כי אם תקנת הגאונים שתיקנו שבשבת שלפני ר"ח, שבו מתאספים כולם לבית הכנסת (יום הכניסה), יכריזו באיזה יום יחול ר"ח הבא, וענין זה קשור עם ההכרזה (שלפעמים היתה קשורה גם עם סעודת מצוה⁶) שהיו מכריזים בזמן שהיו מקדשים החדשים⁷.

ב. אמנם, ידוע מ"ש הרמב"ן⁸ בשם הספריי שכל המצוות שאנו מקיימים בזמן הגלות הם "ציונים"¹⁰ — סימנים — כדי שנדע איך לקיים את המצוות לעתיד לבוא, כשיהי' קיום המצוות "כמצות רצונך"¹¹.

(7) ראה מג"א או"ח ר"ס תיו. לקו"ש ח"ט ע' 187 ואילך. וש"נ.
(8) אחרי יח, כה.
(9) עקב יא, יז — הובא בפרש"י שם, יח.
(10) ירמ' לא, כ.
(11) נוסח תפלת המוספין. וראה תו"ח ר"פ ויחי. המשך וככה תרל"ז פ"ז ואילך (סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תכ ואילך).

(1) בהבא לקמן — ראה גם רישומי דברים מהתועדות ש"פ מטו"מ מבה"ח מנ"א תש"א ס"ב (קה"ת, תשס"א).
(2) הל' קידוש החודש פ"א ה"ו.
(3) ראה פ' לרמב"ם שם.
(4) שם ה"ח.
(5) ראה גם לעיל ע' 65. וש"נ.
(6) רמב"ם שם פ"ג ה"ז.

ועפ"ז צריך לומר, שבכל דבר שעושים עתה ישנו מעין הענין וההמשכה כו' דלעתיד לבוא — שהרי אם לא נמשכת איזה המשכה כו', אין זה אפילו בבחינת "ציון" (סימן) בלבד¹².

ומזה מובן גם בנוגע לברכת החודש בשבת מברכים החודש — שיש בזה מעין הענין דקידוש החודש שהי' בעבר ויהי' לעתיד לבוא.

ג. והענין בזה:

קידוש החודש קשור עם מולד הלבנה, היינו, שעם היות שעד עתה היתה הלבנה פוחתת והולכת עד שנתעלמה לגמרי, נעשה מולד הלבנה מחדש, ומכאן ואילך הולכת וגדלה עד למילוי ושלמות הלבנה, "קיימא סיהרא באשלמותא"¹³.

וענין זה רומז למעמד ומצבם של ישראל — שדומין ללבנה¹⁴ — "שהם עתידים להתחדש כמותה"¹⁵, באופן של צמיחה וגידול, עד לאשלמותא, בגאולה האמיתית והשלימה.

ואע"פ שברכת החודש בשבת מברכים היא ע"פ רוב קודם זמן המולד — הרי מיום השבת מתברכין כולהו יומין¹⁶, ולכן, כאשר מברכים ברכת החודש ביום הש"ק בכוונה ובלב שלם, ה"ז מהוה נתינת כוח והמשכה על מולד הלבנה, גידולה וצמיחתה, עד להמעמד ומצב ד"קיימא סיהרא באשלמותא" שמורה על השלימות שתהי' בשעת הגאולה.

ד. ויש לומר בדרך אפשר שזהו הטעם לתקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁷ שבשבת מברכים החודש יוסיפו באמירת תהלים, ויערכו התוועדות: ידוע גודל הענין והמעלה דאמירת תהלים¹⁸ — שעז"נ¹⁹ "כוס ישועות אשא ובשם הוי' אקרא".

וכמו כן ידוע גודל הענין והמעלה של התוועדות — כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר²⁰ ע"ד פתגם חסידים הראשונים שבכחה של התוועדות

12) ראה גם לעיל ע' 43.
13) זהר ח"א קנ, רע"א. ח"ב פה, רע"א. אמירת תהלים" (בסו"ס תהלים אהל יוסף יצחק). ועוד.

14) ראה סוכה כט, א. ב"ר פ"ו, ג. אוה"ת בראשית ד, סע"ב ואילך. ועוד.
15) נוסח ברכת קידוש לבנה (סנהדרין מב, א).
16) זח"ב סג, ב. פח, א.

17) אג"ק שלו ח"ג ע' תכג (נעתק ב"היום יום" כו כסלו).
18) ראה בארוכה "קובץ מכתבים — אמירת תהלים" (בסו"ס תהלים אהל יוסף יצחק).
19) תהלים קטז, יג. וראה "קטע ממכתב לאחד השודרי"ם" שנדפס בריש קובץ מכתבים הנ"ל, וסוף "קטע מרשימות" שנדפסה בסוף קובץ מכתבים הנ"ל.
20) אג"ק הנ"ל ע' תיג. נדפס גם בסוף קובץ מכתבים הנ"ל.

חסידית ("א חסידישער פֿאַרבריינגען") לפעול יותר מפעולתו של מלאך מיכאל.

יש לומר, שב' ענינים אלו — אמירת תהלים והתוועדות — הם ה"כלים" שעל ידם ממשיכים הענין דברכת החודש, לפעול את המעמד ומצב ד"קיימא סיהרא באשלמותא".

* * *

ה. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה פתח ר' יוסי ואמר ויתרון ארץ בכל היא וגו'.

* * *

ו. האמור לעיל אודות שבת מברכים החודש הו"ע כללי השייך לשבת מברכים דכל חדשי השנה. ונוסף לזה ישנו הענין הפרטי דשבת מברכים חודש כסלו, שיש בו מעלה מיוחדת לגבי שאר חדשי השנה: חודש כסלו הוא חודש השלישי.

והנה, בחודש השלישי הי' הענין דמתן-תורה — כמארוז"ל²¹ "אוריין תליתאי כו' בירחא תליתאי". אלא שמ"ת הי' בחודש השלישי ליציאת מצרים בגשמיות, וחודש כסלו הוא חודש השלישי ליציאת מצרים ברוחניות — שהו"ע עבודת התשובה שבחודש תשרי, שעל ידה נעשה יציאת מצרים ברוחניות.

וכשם שבחודש השלישי ליציאת מצרים בגשמיות הי' מ"ת, כך גם בחודש השלישי ליציאת מצרים ברוחניות ישנו הענין דמ"ת — בנוגע לפנימיות התורה²².

וכפי שכותב כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע במכתבו הידוע²³ — שניתן ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר על מנת להדפיס ולפרסם בכל תפוצות ישראל — שבחודש כסלו "אור וחיות נפשנו ניתן לנו", "שיאיר נפשנו באור פנימיות תורתו ית'".

ז. וכיון שבחודש כסלו יש הוספה לגבי שאר החדשים — הרי גם בשבת מברכים חודש כסלו צריכה להיות הוספה לגבי שבת מברכים דשאר החדשים.

23) אג"ק שלו ח"א ע' רנט. וש"נ (נעתק ב"היום יום" בתחלתו).

21) שבת פח, א. 22) ראה לקוטי לוי"צ אג"ק ע' רה. ע' ריז. וראה גם תר"מ ח"י ס"ע 270 ואילך. וש"נ.

והנה, הוספה זו יכולה להיות הן ברוחניות והן בגשמיות. אמנם, "רוחניות" — הו"ע שאי אפשר לבדוק כו', ובמילא, תהי' ההוספה בגשמיות — שהרי זה גשמיות דיום הש"ק, שאין בו פסולת כו', כידוע²⁴ שפרש חגיכם קאמר, ופרש שבתכם לא קאמר. (כ"ק אדמו"ר שליט"א רמז שיאמרו "לחיים").

* * *

ח. בנוגע להתחלות של מאמרי החסידות — הסדר הוא שלא מתחילים המאמרים בהתחלות חדשות, כי אם בהתחלות המאמרים שישנם כבר לפנ"ז²⁵.

— כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר פעם בריגא מאמר שהתחלתו היתה בפסוק²⁶ צור תעודה חתום גו'²⁷. הייתי אז אצל הרבי, ואמרתי לו, שה"עולם" לא שמע אף פעם מאמר עם התחלה כזו. ואמר לי הרבי שיש מאמר עם התחלה כזו. לאחר זמן מצאתי ענין זה בלקו"ת לג' פרשיות²⁸, אלא ששם הוא חלק מה"המשך", ומשמעות הדברים שאחד המאמרים התחיל בפסוק צור תעודה. —

ובנוגע לעניננו: המאמר שנאמר זה עתה, ד"ה פתח ר' יוסי ואמר ויתרון ארץ בכל היא וגו' — יש התחלה כזו בהוספה לביאורי הזהר²⁹, ושם נתבאר בקצרה חלק מהענינים שדובר אודותם בהמאמר. וכן נתבאר ענינים אלו באוה"ת, אבל במקומות מפוזרים, וגם הם מיוסדים על המאמר בביאורי הזהר הנ"ל.

ט. בלמדי ענין זה בביאורי הזהר, נזכרתי בסיפור שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר בריגא:

בהיותו עם אביו, כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, במענטאן (עיירת נופש בדרום צרפת, השוכנת על חוף הים), הלכו לטייל על שפת הים, ואדמו"ר נ"ע אמר לו כמה ענינים, כנראה בתורת החסידות. בחזרתם מהטיול, התיישב כ"ק מו"ח אדמו"ר ללמוד זהר, ולמד את המאמר ר'

24) זח"ב פח, ב. וראה תו"א ריש פרשתנו. ובכ"מ.
25) ראה גם שיחת ש"פ חיי שרה, מבה"ח כסלו תשי"ב ס"י (תו"מ ח"ד ע' 132).
26) ישע"י ח, טז.
27) נדפס בסה"מ תרצ"ג ע' תקיב ואילך.
28) בראשית מא, א ואילך. נדפס לאח"ז באוה"ת בראשית (כרך ג) תקעא, סע"א ואילך.
29) לאדמו"ר האמצעי — בתחלתה (קכט, ג).

24) זח"ב פח, ב. וראה תו"א ריש פרשתנו. ובכ"מ.
25) ראה גם שיחת ש"פ חיי שרה, מבה"ח כסלו תשי"ב ס"י (תו"מ ח"ד ע' 132).
26) ישע"י ח, טז.
27) נדפס בסה"מ תרצ"ג ע' תקיב ואילך.

יוסי ור' חייא הוה אזלי על כ"ף ימא, ונתמוגג בדמעות³⁰. — כך סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר על עצמו.

מעולם תמהתי מהי שייכות הענינים דמאמר הזהר זה להטיול דכ"ק מו"ח אדמו"ר עם אביו, ולמה התמוגג בדמעות,

עד שמצאתי שר' יוסי (שנזכר בזהר) — שמו האמיתי הוא "יוסף", אלא שבזמן תלמוד בבלי ותלמוד ירושלמי הי' נקרא בשם הכינוי: "יוסי", וא"כ, כאשר כ"ק מו"ח אדמו"ר למד את המאמר אודות ר' יוסי (ששמו האמיתי יוסף, כשמו של כ"ק מו"ח אדמו"ר) ור' חייא דהוה אזלי על כ"ף ימא, לאחרי הטיול שלו עם אביו על כ"ף ימא, שזהו מקום מסוגל לענינים רוחניים בכלל ולענינים דפנימיות התורה בפרט [כפי שמצינו בזהר ע"ד גילוי סודות התורה על כ"ף ימא]³¹ — אין זה פלא שהתמוגג בדמעות! ...

י. והנה, דובר כמ"פ³² בנוגע להסיפורים שסיפר לנו כ"ק מו"ח אדמו"ר, שכאשר נשיא ישראל מספר סיפור, אין זה סתם סיפור מעשה, אלא יש בזה ענין תוכני וכו'.

ובהקדם משנת"ל בהמאמר³³ בנוגע לענין הדיבור, שע"י הדיבור הוא התגלות כל הכחות שכל ומדות שהכל מתגלה ע"י הדיבור, ועוד זאת, שע"י הדיבור מתקרב הזולת אליו, וכמו המקרב את זולתו ע"י שמדבר עמו דברי אהבה, וכן בהשפעת השכל כשמשפיע אל הזולת שע"י משתווה שכל הזולת לשכלו.

— בסדר זה הוא הלשון בהמאמר³⁴: תחילה הענין דגילוי השכל והמדות, ואח"כ הענין דקירוב הזולת.

וזוהי גם הכוונה בהסיפורים שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר — שע"י דיבורו בענינים אלו נפעל גילוי הכחות (שכל ומדות) שלו בעולם, וגם קירוב הזולת אליו, ובפרט קירוב השכל, שזהו קירוב פנימי, שבא ע"י הבנה והשגה דוקא.

יא. וזהו גם כללות החידוש דתורת חסידות חב"ד, ובפרטיות יותר,

(30) ראה גם תו"מ — רשימת היומן ע' קנו.

(31) ראה גם תו"מ שם ע' תנב.

(32) ראה גם תו"מ ח"ד ע' 249. ע' 260.

(33) פ"ג (לעיל ע' 104 ואילך).

(34) ד"ה ויהיו חיי שרה פר"ת (סה"מ פר"ת ס"ע קמא ואילך) — שעליו מיוסד המאמר שנאמר בהתוועדות. וראה לעיל ע' 102 הערה 1.

החידוש די"ט כסלו לגבי לפני י"ט כסלו³⁵ — שתורת החסידות נתלבשה בהבנה והשגה, כדי שתהי' ההתקשרות ע"י שכל, שדוקא ע"ז נעשה קירוב ויחוד פנימי.

ונקודת הענין — שיהודי צריך להתאחד עם התורה שלומד. והיינו, שלא זו בלבד שהוא לומד את התורה, אלא עוד זאת, שהתורה מלמדת אותו³⁶, ועד שנעשה חד עם התורה, שזהו מ"ש³⁷ "ובתורתו יהגה", "תורתו" דייקא, תורה שלו, כיון שנתאחד עמה³⁸.

וענין זה צריך להיות ניכר בכל מציאותו ובכל עניניו, וכמ"ש הרמב"ם³⁹ ש"החכם .. צריך שיהי' ניכר במעשיו במאכלו ובמשקהו וכו'", וממשיך ומונה עשרה דברים שבהם צריך החכם להיות ניכר, היינו, שבכל עניניו, באכילתו ובשתייתו, ומכ"ש בתפלתו ובלימודו, צריך להיות ניכר שענינים אלו נעשים ע"י יהודי שחדור בגליא דתורה ובפנימיות התורה.

ובלשון דהתחלת פרשת השבוע — שצריכים להמשיך זה בכל פרטי המדרגות ד"מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים"⁴⁰, ובכללות הענין ד"שני חיי שרה", היינו, בכללות חיי היום-יום, שבכל תנועה ותנועה יאיר היחוד פנימי עם התורה, שזוהי כללות הכוונה דדירה בתחתונים⁴¹.

(40) ראה סד"ה פתח ר' יוסי שנאמר בהתוועדות (לעיל ע' 111). וש"נ.
(41) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז.
ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו.
ובכ"מ.

(35) ראה גם לקמן ע' 129 ואילך.
(36) ראה לקו"ד ח"ב רמו, ב. סה"ש
תש"ב ע' 123. תש"ד ע' 88. תש"ו ע' 21.
(37) תהלים א, ב. וראה ע"ז יט, א.
(38) ראה גם תו"מ ח"ד ע' 58.
(39) הלי' דעות רפ"ה.